

op zijn eigen terrein handhaven, maar erkennen, dat die twee terreinen elkander vreemd zijn; met het wonder bevindt men zich op een terrein, waar de natuurwetenschap niet komen kan en niets in te brengen heeft.

LAZARUS is volgens BOLAND niet dood geweest. Hiermee staat of valt de geloofwaardigheid van het bijbelverhaal, dat zeer duidelijk het tegenovergestelde bedoelt, en de orthodoxe, tot wien BOLAND zich in zijn „woord vooraf” richt, zal nooit met iets minder tevreden zijn. Maar verder. Wat hij nu aan JEZUS toeschrijft, is even „wonderlijk” en voor den „moderne”, dien hij daarna toespreekt, evenzeer onaannemelijk. JEZUS toch is volgens hem geweest een specifiek eenige verschijning onder de menschen, een zondeloos mensch, die, als hem de boodschap van LAZARUS' ziekte gebracht wordt, dadelijk allerlei buitengewoons daarin voelt. Naar beide zijden mist BOLAND dus het „contact”, dat hij noodig had, wilde zijn poging tot verzoening slagen. En daartusschen dan een voorstelling, die, geheel dit hooge, heilige beeld bekladt. JEZUS heeft (bldz. 29) gezegd „LAZARUS is gestorven”, terwijl hij wist, dat dit niet waar was; maar hij heeft bedoeld „gestorven naar beperkte menschelijke beschouwing, naar de uitspraak van een medicijnman”, doch dit heeft hij er (volgens BOLAND „terecht, wijl volstrekt ontoelaatbaar”) niet bijgevoegd. Hier zijn wij toch wel een heel eind gezakt beneden het peil van den zondeloozen mensch. Ik ontken natuurlijk volstrekt niet de moeielijkheid van: „LAZARUS onze vriend slaapt” (vers II), tegenover „LAZARUS is gestorven” (vers I4), maar het „toen zeide dan JEZUS tot hem vrijuit”, dat aan die laatste woorden vooraf gaat, maakt te stellig den indruk, dat dit de werkelijkheid was, ook volgens de overtuiging van JEZUS, om BOLAND's, ook overigens ontoelaatbare oplossing aannemelijk te kunnen doen zijn.

Ik laat tal van punten onbesproken uit deze van groote liefde voor het onderwerpen groote vereering voor JEZUS getuigende studie. Alleen wat betrekking heeft op de essentieele vraag, het wel of niet slagen der gewaagde poging, moest hier ter sprake komen.

D. SNOECK HENKEMANS.

Dr. G. GUELPA, *La goutte et son traitement*. Librairie FELIX ALCAN, 1921. Prijs 7 francs.

Een bijzonder boekje, even gemakkelijk om te lezen als moeilijk om in het kort aan te kondigen. Naar mijn meening een mengsel van „Wahrheit und Dichtung”. Ik zal trachten het goede er uit te lichten, zoowel om de oorspronkelijke denkbeelden als om de resultaten der behandeling, welke tot navolging aanmoedigen.

GUELPA behandelt lijders aan jicht, chronische gewrichts-rheumatische en arthritis deformans door middel van herhaalde purgaties, gevolgd door enkele dagen van een hongerkuur. Daarop volgt een periode van een diët, dat uit een beperkte hoeveelheid vleesch, aardappelen, sla, zure vruchten bestaat. Als drank thee en koffie met volkomen gedemineraliseerd water, waaraan toegevoegd wordt verdund fosforzuur.

De redeneering, welke hij hierbij volgt, is deze. *Zieke gewrichten*

hebben neiging van erger te worden, wanneer de aciditeit van het bloed laag is, vooral dus wanneer aan het lichaam alkaliën worden toegevoerd. Dit komt, omdat het bindweefsel der pezen, banden en kapsels de eigenschap heeft de minerale zouten tot zich te trekken en vooral door hun hooger gehalte aan natrium het urinezuur tot zich te trekken en als onoplosbaar uraat neer te slaan. *Zoodoende neemt de stijfheid toe en wordt blijvend. „Les gouteux sont des hypermineralisés”*. Het gebruik van alkaliën werkt het herstel tegen in plaats van het te bevorderen. Op twee wijzen tracht GUELPA de gewrichten te demineraliseeren. Ten eerste door herhaald laxeeren, waarbij aan het lichaam een groote hoeveelheid minerale zouten wordt onttrokken. Ten tweede past hij een hongerkuur toe, waarbij de aciditeit van het bloed stijgt en geeft een dieet, dat betrekkelijk rijk is aan vleesch, maar zoo arm mogelijk aan mineraliën (verbod van brood, rijst, havermout, melk, erwten en boonen). Om de aciditeit te verhoogen daarenboven gebruik van verdund phosphorzuur, in geheel gedemineraliseerd water. Ten slotte werkt het laxeeren als derivans en vermindert de congestie der gewrichten.

De talrijke waarnemingen, aan het slot van het boekje, bewijzen, dat in vele gevallen op deze wijze een groote verbetering in den toestand zijner patiënten is teweeggebracht.

De gedachtengang, welke aan deze kuur ten grondslag ligt, is niet nieuw, ofschoon hij nooit zoo systematisch is doorgevoerd. VAN LOGHEM heeft voor vijftien jaar bij zijn proeven over het jichtvraagstuk bewezen, dat het ontstaan van uraatneerslagen bij het proefdier kan worden bevorderd door toediening van alkaliën, terwijl omgekeerd toediening van zoutzuur het neerslaan van onoplosbare uraten verhindert.

Tevens bleek hem, dat bij den *vleeschetenden* hond geen proef-ondervindelijke uraatneerslagen konden worden opgewekt, daarentegen wel bij het vegetarisch levende konijn. Hij schrijft o.a. Het zoutzuur-konijn en de normale hond staan dus in mijn proeven op één lijn; in beide lossen zich de ingespoten acidum-uricum-kristallen op, zonder dat ter plaatse zich uraten afzetten. Ik mag ook zijn slotsom hier nog wel aanhalen: „het gezamenlijk resultaat leidt tot het aannemen van een nauw verband tusschen het Na-gehalte der lichaamsvochten en het neerslaan van natrium-uraat in de weefsels, in dezen zin dat vermeerdering van het Na-gehalte de uraat-afzetting bevordert, vermindering een omgekeerde werking uitoefent”. Hij betwijfelt eveneens de therapeutische waarde der alkalische uraten bij chronische jicht (tophusvorming) en breekt een lans voor de zoutzuurtherapie, o. a. door FALKENSTEIN aangeraden. Ik meende goed te doen deze proeven in de herinnering terug te roepen, omdat GUELPA bij zijn kuur dezelfde overwegingen laat gelden al noemt hij onzen landgenoot niet.

Met de verklaring van den acuten jichtaanval kan ik mij daarentegen niet vereenigen. Het wezen van de erfelijke jicht zie ik met LANCÉREAU in een „instabilité reflexe exagérée” en naar mijn meening zijn de acute jichtaanvallen en de tophus-vorming met chronische uraatafzetting geheel verschillende processen.

Daar in dit boekje voornamelijk over de behandeling der chro-

nische jicht met tophusvorming gesproken wordt, kan ik over den acuten aanval verder zwijgen.

De methode heeft mijns inziens een rationeelen grondslag en het lijkt mij wenschelijk om in chronische gevallen met haar een proef te nemen, al moet men zijn verwachtingen niet te hoog spannen.

D. KLINKERT.

C. E. PELL, *The law of births and deaths*. T. FISHER UNWIN Ltd. London. 1921.

De schrijver noemt dit boek het resultaat van een onderzoek naar de wisselende mate van vruchtbaarheid onder den invloed van uiterlijke omstandigheden. Hij tracht de vraag te beantwoorden: volgens welke wetten nemen geboorte- en sterftcijfer toe en af; moet en kan er willekeurig invloed uitgeoefend worden op aantal en hoedanigheid van de nakomelingschap.

Het dalen van het geboortecijfer wordt dikwijls geweten aan willekeur: anticonceptioneële middelen. Volgens PELL ten onrechte; en voor zijn meening voert hij vele gronden aan. Zoo het feit, dat juist die gezinnen het kleinste kindertal hebben, welke zich de weelde van een talrijk kroost best zouden kunnen veroorloven; sterker, dat dergelijke gezinnen, van welke men gerustelijk mag veronderstellen, dat zij het bezit van één of meer erfgenamen op hoogen prijs zouden stellen, geheel kinderloos zijn. Vele kinderlooze (of slechts één kind hebbende) echtparen nemen vreemde kinderen aan; vele bestuursleden van vereenigingen, welke zich ten doel stellen de nadeelen der opzettelijke beperking van het kindertal te bestrijden, zijn zelf kinderloos (in Engeland), terwijl men hen toch niet mag verdenken van opzet. Verder is de handel in anticonceptioneële middelen bij lange na niet zoo groot, als hij zou moeten zijn, wanneer die middelen belangrijken invloed uitoefenden. En ten slotte bleek, dat gemiddeld het aantal kinderen van ouders, die bedoelde middelen wél gebruikten, *groot*er was dan dat van anderen, die dat *niet* deden. Slotsom: het gebruik van voorbehoedende middelen heeft geen invloed van betekenis op het geboortecijfer.

Men moet onderscheiden: de vruchtbaarheid, een bepaalde soort eigen, en een „toevallige”, wisselend met de omstandigheden, waaronder bepaalde individuen leven. De „soort”-vruchtbaarheid is zeer verschillend; terwijl weinig ontwikkelde organismen zich met zeer groote snelheid voortplanten, is het tegenovergestelde het geval met de hoogststaande. En het voortbestaan van een soort is slechts zeker, wanneer geboorte en sterfte ongeveer tegelijkertijd toe- en afnemen. Mogelijk zou het natuurlijk ook zijn bij afwisselende perioden van vrucht- en onvruchtbaarheid, maar die zijn in treffende mate niet waargenomen. Wel waargenomen is, dat de vruchtbaarheid toeneemt, wanneer dit gebeurt met de sterfte, en omgekeerd; en tevens, dat de grootte der vruchtbaarheid omgekeerd evenredig is aan het gunstige der omstandigheden waaronder het individu leeft.

De voornaamste der wisselende omstandigheden, hier bedoeld,